

Motion till riksdagen 2025/26:767

av Joakim Sandell m.fl. (S)

Energipolitik för hela landet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa en långsiktig, grön och trygg energipolitik för hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett gemensamt nationellt elprisområde eller kompensationsmekanismer för särskilt utsatta regioner och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skynda på utbyggnaden av elnäten och minska byråkratiska hinder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera utbyggnaden av förnybar produktion i södra Sverige och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja utveckling och användning av energilagring samt grön vätgas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt försörjningstrygghet, bl.a. krav på grundbemanning, certifiering av arbetskraft och minskat beroende av osäkra entreprenadlösningar, och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare demokratisk kontroll över kritisk elinfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Klimatfrågan är en av vår tids största utmaningar. Energifrågan är helt avgörande för att Sverige ska klara klimatomställningen. En god tillgång till prisvärd el är en förutsättning för att hushåll ska kunna leva tryggt, för att företag ska kunna utvecklas och för att nya gröna jobb ska kunna växa fram.

De senaste årens energikris har visat att Sverige behöver en mer rättvis och robust energipolitik. Elpriserna i södra Sverige har varit betydligt högre än i övriga landet, vilket har skapat oro och kostnader för hushåll och företag. Samtidigt saknas fortfarande tillräckliga investeringar i lokal produktion, nät och lagring.

Systemet med elprisområden har inte fungerat som avsett. Södra Sverige har länge drabbats av högre priser utan att nödvändiga investeringar kommit på plats. För att skapa likvärdiga förutsättningar måste Sverige antingen ha ett gemensamt nationellt elprisområde eller införa tydliga kompensationssystem för de hushåll och företag som annars bär en orimlig och orättvis kostnadsbörda.

Detta måste kombineras med kraftfulla satsningar på att bygga ut överföringskapaciteten i elnäten, så att hela landet kan dra nytta av den el som produceras. Tillståndsprocesser måste kortas, byråkratiska hinder undanröjas och statligt stöd till projektering och byggnation stärkas.

För att långsiktigt säkra tillgången på el måste ny produktion byggas ut, inte minst i södra Sverige. Vindkraft, solenergi och annan förnybar produktion behöver stödjas genom ekonomiska incitament, kommunal delaktighet och snabbare processer.

Utbyggnaden av förnybar energi måste kombineras med satsningar på energilagring och grön vätgas. Batterilager, pumpkraft, vätgaslagring och smarta elnät kan jämna ut skillnader mellan hög- och lågproduktion, och vätgasen kan användas i industrin och transportsektorn och för att lagra energi över tid.

Kriget i Ukraina har visat hur elförsörjningen är ett av de första målen vid angrepp. Ett samhälles motståndskraft avgörs av förmågan att snabbt kunna återställa skadad infrastruktur.

Sverige är idag sårbart. Arbetet på elnäten utförs till stor del av underentreprenörer, och beroendet av utländsk arbetskraft är stort. Krav på grundbemanning saknas, och det finns ingen generell certifiering för den arbetskraft som får tillträde till kritisk infrastruktur.

Vi föreslår därför:

- Utbilda inhemsk arbetskraft genom fler utbildningsvägar och program inom elteknik, drift och underhåll.
- Ställ krav på grundbemanning där nätägare ska ha egen personal för felavhjälpning och underhåll.
- Krav på certifiering. Endast certifierad personal ska få arbeta på samhällskritiska delar av elnätet.
- Starkare demokratisk kontroll. Energiförsörjningen ska betraktas som en del av vår nationella säkerhet och inte lämnas enbart åt marknadskrafterna.

Sverige behöver en energipolitik som inte bara är grön och hållbar utan också rättvis och motståndskraftig. Genom att kombinera investeringar i förnybar energi och lagring med åtgärder för att skydda vår elförsörjning mot hot och angrepp skapar vi en trygg grund för både hushåll, företag och samhälle i hela landet.

Joakim Sandell (S)

Rose-Marie Carlsson (S)

Adrian Magnusson (S)

Morgan Johansson (S)

Anna Wallentheim (S)

Per-Arne Håkansson (S)

Ewa Pihl Krabbe (S)

Niklas Karlsson (S)

Ola Möller (S)

Agneta Nilsson (S)